

8067

3K172(47.925)

R-24

1 DEC 2009

24 SEP 2006

3KП2(47.925)

Պրոլետարները բոլոր յերկրների, միացե՛ք

2-24

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ(Բ)Կ-Ի
9-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ
ԲԱՆԱԶԵՎԸ**

**ՀԿ(Բ)Կ-Ի ԿԵՆՏՐՈՆԻ
ՀԱՂՎԵՏՈՒ ԶԵԿՈՒՅՄԱՆ ԱՌԹԻՎ**

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Российской Академии
Наук
СССР

3KП2(47.925)
2-24

ԿՈՒՍՀՐԱՏ

1 9 3 4

ՅԵՐԵՎԱՆ

17 SEP 2013

8067

34-И
02 549

ВНЕШНЕ-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ
ИНСТИТУТЫ
ДОСТОПОВЕДЕНИЯ
ДОКЛАДЫ
СССР

Резолюция 9-го съезда КП(б)А
по отчетному докладу
ЦК КП(б)А

Партиздат ЦК КП(б)А
Э р и в а н ь 1934

ВНЕШНЕ-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ
ИНСТИТУТЫ
ДОСТОПОВЕДЕНИЯ
ДОКЛАДЫ
СССР

Սերգեյի Մ. Մադյան
Հաղորդում հանձնվեց 28 հունվարի 1934 թ.
Տպել բուլլետենի 1, փետրվարի 1934 թ.
Պատվեր № 38
Տիրում 5,000 բլրի 3/8 քերք, տպագր. 3/4 քերք.
44,000 տպագր. թուղթ, չափ. № 171. Գլխավոր № 7815(բ)
ԿՈՒՍՏՐՈՒՄԻ ՏՊԱՐԱՆ, ՅԵՐԵՎԱՆ

Քննարկելով ընկ. Խանջյանի հաղթանակ զեկուցումը, Հայաստանի Կոմկուսի (բ) 9-րդ համագումարը լիովին հավանություն է տալիս ՀԿ(բ) և Կենտկոմի քաղաքական գծին և գործնական աշխատանքին:

Հայաստանի Կոմկուսի 9-րդ համագումարը հանձնարարում է Կենտկոմին իր հետագա աշխատանքում յեղնել Համ Կ(բ) և 17-րդ համագումարի վորոշումներին, կենտրոնացնելով Հայաստանի բոլոր կուսակազմակերպությունների ուղղորդությունը սոցիալիստական շինարարության հետևյալ հիմնական խնդիրներին վրա. — Կոլտնտեսային ակտիվը դեռ բավականաչափ չի զինված հեղափոխական զգաստությամբ, բավականաչափ ուժեղ պայքար չի մղում կոլտնտեսային գործի միասարարների դեմ, յենթակուլակների, լողերների և կոլտնտեսային գույքը հափշտակողների դեմ, կուլակության մնացորդների և կոլտնտեսություն մեջ նրանց ունեցած ազդեցության դեմ:

Դեռ վոչ բոլոր կոլտնտեսություններում է, վոր ուղղորդության կենտրոնն են դարձել բերքատվություն ափիլացնելու, գյուղատնտեսական աշխատանքների վորակը բարձրացնելու և պետություն հանդեպ ստանձնած պարտավորությունները կատարելու առաջնակարգ խնդիրները:

Դրա հետ միասին, համագումարը մատանշում է, վոր Հայաստանի շրջանների մեծ մասի կուսակազմ-

կերպությունները բավականապես աշխատանք չեն կատարում աշխատավոր մենատնտեսների լավագույն մասը կոլտնտեսություններ ներգրավելու ուղղությամբ, և հանձնարարում ե կենտկոմին ու կուսկազմակերպություններին՝ վերացնել մի շարք շրջաններում նկատվող արհեստական խոչընդոտները, նոր անդամներին կոլտնտեսություն ընդունելու բնագավառում և բոլոր շրջանների գյուղի աշխատավորների լայն խավերում ծավալելով մասսայական-քաղաքական աշխատանք, կազմակերպել և բարձրացնել կոլեկտիվացման նոր առողջ ալիք:

Համագումարը պարտավորեցնում ե ՀԿ (բ) Կ-ի կենտկոմին՝ ծավալել Հայաստանի բոլոր կուսկազմակերպությունների պայքարը, վճարար վերացնելու կոլտնտեսային շինարարության գործում վերև մասնաշնչված բոլոր թերությունները, լայն ճակատով առաջ տանելով կոլտնտեսությունները՝ դրանք բոլոր կյանքի կոլտնտեսություններ դարձնելու ուղիով և արդեն ընթացիկ տարում հասցնել Հայաստանի սոցիալիստական գյուղատնտեսությունը նոր, ավելի բարձր տնտեսական, քաղաքական այնպիսի մակարդակի, վորը համապատասխանում ե անդամակարգ հասարակություն կառուցելու հնգամյակի վիթխարի խնդիրներին:

ՍՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԱԶՈՒՄ

1. Ամրացնելով Հայաստանի ինդուստրացման գործում ձեռք բերված հաջողությունները, ապահովել արդյունաբերական ոլորտի կապարտության հետագա ծա-

վալումը և դրա հետ միասին՝ նորակառույց ձեռնարկությունների ճիշտ շահագործումը:

Մասնավորապես համագումարը հանձնարարում ե կենտկոմին՝

ա) ամեն կերպ արագացնել Քանաքեռի հիդրոէլեկտրակայանի, սինթետիկ կաուչուկի գործարանի, քիմիական կոմբինատի և ցեմենտի գործարանի հետագա շինարարության ու սարքավորման տեմպը, ապահովել այդ կարևորագույն ձեռնարկությունների գործարկված ցեխերի լիակատար յուրացումը և մյուս ցեխերի գործարկումը սահմանված ժամկետներին.

բ) 1934 թվականին ավարտել Լենինականի մսի կոմբինատի, Յերևանի բազալտաձուլական գործարանի, Ալլահվերդու պղնձարջուտայի ու աղաթթվի գործարանների ու արտացոլիչ հնոցի շինարարությունը, Ղափանի ֆլոտացիոն գործարանի, Յերևանի սննդի կոմբինատի, փայտամշակման գործարանի և ծխախոտագործարանի, ինչպես և Շաքիի ու Մեղրու հիդրոէլեկտրակայանների շինարարությունը.

գ) ապահովել նոր մանվածքային գործարանի շինարարության ծավալումը Լենինականում:

2. Առանձնապես մատնանշելով Հայաստանի պղնձարդյունաբերության անրավարար աշխատանքը, համագումարը լիովին հավանություն ե տալիս ՀԿ (բ) Կ-ի կենտկոմի և Հայաստանի Ժողկոմխորհի 1933 թվի դեկտ. 3-ի վորոշման մեջ ուրվագծված գործնական ձեռնարկումներին՝ պղնձարդյունաբերության դրության բարելավման ու հետագա զարգացման ապարեղում և հանձնարարում ե կենտրոնական

Կոմիտեյին ու բոլոր կուսակազմակերպություններին՝ ապահովել այդ ձեռնարկությունների բոլորիկյան իրականացումը: Մասնավորապես համագումարը Կենտկոմի ուշադրություն է հրավիրում այն հանգամանքի վրա, զոր անհրաժեշտ է 1934 թվականին առավելագույն չափով ծավալել հետախուզական աշխատանքներն Ագարակի պղնձի ու մոլիբդենի հանքավայրերում:

3. 1934 թվականին, համեմատած 1933 թ. հետ, ավելացնել Հայաստանի ամբողջ արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքը 32,5 տոկոսով:

4. Ընդարձակել շինանյութերի արտադրությունը 50 տոկոսով, համեմատած 1933 թ. հետ:

5. Ապահովել տեղական արդյունաբերության ծավալումը բոլոր շրջաններում, մասնավորապես Յերեվանի ու Լենինականի տեղական արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքի աճումը 4 անգամ՝ համեմատած 1933 թ. հետ:

6. Ամեն կերպ ծավալել տնայնագործական-արհեստագործական կոոպերացիայի աշխատանքը, ապահովելով 1934 թվականին Հայտնարկոոպի ընդհանուր արտադրանքի աճը 37,5 տոկոսով, համեմատած նախորդ տարվա հետ:

7. Համ Կ(բ) Կ. Ի Կենտկոմի 1933 թ. դեկտեմբերի 23-ի դիրեկտիվների իրականացման հիման վրա, վճռաբար բարելավել Հայաստանի բոլոր սննդի ձեռնարկությունների աշխատանքը, նրանց բարձրորակ արտադրանքն ապահովելու համար:

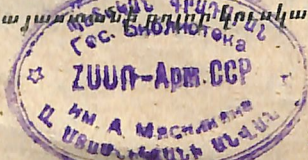
8. Համագումարն անհրաժեշտ է գտնում 1934 թվականին Հայաստանի կուսակազմակերպություն-

ների ուշադրություն կենտրոնում դնել աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման, ինքնարժեքի իջեցման, խոտանի վերացման խնդիրները, արդյունաբերության ամբողջ արտադրանքի վորակն ու առողջ-տիմենտը վճռաբար բարելավելու խնդիրը: Արդյունաբերության մեջ աշխատանքի արտադրողականու-թյունը 1934 թվականին պետք է բարձրանա առնվա-զըն 13,5 տոկոսով՝ համեմատած 1933 թվականի տարեկան միջին արտադրողականության հետ:

Արդյունաբերության արտադրանքի ինքնարժեքը պետք է իջեցվի առնվազն 4,7 տոկոսով՝ համեմատած 1933 թվականի տարեկան միջին մակարդակի հետ, իսկ զուտ շինարարության ինքնարժեքը՝ 15 տոկոսով:

9. Ընկ. Ստալինի 6 պայմանների լիակատար կենսագործման, բանվորական ամենալայն մասսաների աշխատանքային խանդավառության ու տկտիվության նոր, հզոր վերելքի, սոցիալական ու հարվածայնության հետագա ծավալման հիման վրա, Հայաստանի կուսակազմակերպությունները 1934 թվականին պետք է ապահովեն վճռական բեկում ամբողջ արդյունաբերու-թյան և շինարարության աշխատանքի վորակի բնագա-վառում և միջոցներ ձեռք առնեն լրիվ կատարելու արգֆինպլանների թե՛ քանակական և թե՛ վորակական ցուցանիշները:

1934 թվականը պետք է հանդիսանա նոր ձեռնարկությունների և նոր տեխնիկայի խորը, լուրջ ու բազմակողմանի յուրացման տարի:

1. Համագումարը Հայաստանի կուսակցական կազմակերպությունների առաջ խնդիրն է դնում՝ ել ավելի ամրացնել կոլտնտեսությունները կազմակերպորեն ու տնտեսապես և ավելի ուժեղացնել նրանց աճումը, ուժեղացնել ՄՏԿ-ները, խորհրտնտեսությունները, գյուղի կուսակցական կազմակերպություններն ու գյուղխորհուրդները և զրա հիման վրա ստանալ ավելի բարձր փորակական ու քանակական ցուցանիշներ, Հայաստանի գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ու զարգացման գործում:

2. Բամբակային տնտեսության հետագա ամրացումն ու վերելքը առաջվա նման մնում է ՀԿ(բ)Կ-ի կենտկոմի և բամբակացան շրջանների կուսկազմակերպությունների կարևորագույն խնդիրը:

Ամրացնել 1933 թվականի բամբակի կամպանիայի ժամանակ ձեռք բերված հաջողությունները և առաջավոր կոլտնտեսությունների և լավագույն հարվածային կոլտնտեսականների աշխատանքի փորձը փոխադրել բոլոր կոլտնտեսությունները, վերջնականապես ջախջախել կուլակություն մնացորդները, մարտական շարժման մեջ դնել բոլոր կուսակցական աշխատանքի բոլոր լծակները և 1934 թվականին բարձրացնել բամբակի բերքատվությունը մինչև 8 ցնիտների մի հեկտարից, — այս է ՀԿ(բ)Կ-ի կենտկոմի և բամբակացան շրջանների կուսկազմակերպությունների խնդիրն ընթացիկ տարում:

Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝ ապահովել ցանքափոխությունների ճիշտ արմատացումն

ըստ ուղղագծած ծրագրի բամբակացան շրջաններում, ապահովել 1934 թվականին բամբակի բարձրորակ ցանքը և բարձրորակ մշակումը 18 հազար հեկտար տարածություն վրա:

3. Շեշտելով առաջիկա պարնանացանի կամպանիայի վճռական նշանակությունը գյուղատնտեսության հետագա բարձրացման և կոլտնտեսությունների ամրացման համար, համագումարը պարտավորեցնում է կենտկոմին՝ բոլոր շրջաններում անհապաղ ծավալել այդ կարևորագույն կամպանիայի նախապարաստական աշխատանքը և ապահովել կենտկոմի ու փողկոմխորհի հաստատած ցանքի պլանի բոլոր կետերի կատարումը:

Բերքատվությունը բարձրացնելու համար մզվող պալքարը 1934 թվականին ես պետք է կազմի Հայաստանի բոլոր կուսկազմակերպությունների, բոլոր ՄՏԿ-ների, խորհրտնտեսությունների, կոլտնտեսությունների ու գյուղխորհուրդների ուղղորդության կենտրոնը:

4. Վճռաբար առաջ մղել տեխնիկական ու հատուկ մշակույթների զարգացումը (բամբակ, ծխախոտ, խաղող, մետաքս, այգեգործություն, շաքարի ճակնդեղ, վուշ և այլն), նվազագույն չափով անգամ չթուլացնելով հացահատիկային մշակույթների բերքատվության հետագա բարձրացման համար մզվող պալքարը:

Վերջին տարին խաղողարուծությունը, ծխախոտագործությունը և շերամապահությունը բարձրացնելու գործում տեղի ունեցած միջանի տեղաշարժերն արդյունք են միայն այն առաջին քայլերի, վերոնք կատարվել են Համ Կ(բ)Կ-ի կենտկոմի 1931 թ. հոկտեմբերի 31-ի այդ մշակույթների առավելագույն

զարգացման վերաբերյալ դիրեկտիվները կատարելու ուղղությամբ: Համադրվածորը հանձնարարում է ՀԿ(Բ)Կ-ի Կենտկոմին՝ 1934 թ. աշխատանքի ծրագրում ուղղագծել հատուկ ձեռնարկումներ՝ ապահովելու Հայաստանի խաղողաբուծության ու մրգաբուծության ազելի արագ զարգացումը:

5. Ձմայած վերջին աարին անասնաբուծական խորհրտեսուծյուններում և կոլտնտեսային Ֆերմաներում տեղի ունեցած վորոշ տեղաշարժերին, անասնաբուծությունն ամբողջովին վերցրած՝ դեռ հանդիսանում է Հայաստանի գյուղատնտեսության հետ միացող ճյուղը:

Համադրվածորը Հայաստանի ամբողջ կոմկուսի առաջ կարևորագույն խնդիր է դնում՝ վճռական միջոցառումներով ապահովել ընթացիկ տարում անասնաբուծական տնտեսության կտրուկ վերելքը և դուրս բերել Հայաստանի սոցիալիստական անասնաբուծությունը հետագա աճման ու ամրացման լայն ճանապարհը: Իրա համար անհրաժեշտ է անասնաբուծության ասպարեղում ուժեղացնել յուրաքանչյուր շրջանի, յուրաքանչյուր ՄՏԿ-ի ու խորհրտեսուծյան քաղբաժնի, յուրաքանչյուր կոլտնտեսության ու գյուղ-խորհրդի ոպերատիվ աշխատանքը: Խորհրտեսուծյան և կոլտնտեսային անասնաբուծությունը պետք է կենտրոնական տեղ գրավի Հայաստանի բոլոր կուսկազմակերպությունների աշխատանքում:

1934 թվականը պետք է դառնա մի տարի, յիրը ծավալուն իսկական բոլշևիկյան պայքար է մղվելու բոլոր կոլտնտեսություններում, խորհրտեսուծյուն-

ներում ու գյուղերում, անասունների թիվն ավելացնելու և նրանց խնամքը լարելավելու համար, հատուկ ուշադրություն նվիրելով ջահել անասունների մեծացմանը, պայքար կերի բազան ընդարձակելու և ամրացնելու համար, անասունների մթերատվությունը բարձրացնելու, ավելությունը նվազեցնելու, անհատական հատվածում անասունների վատնումն արմատախիլ անելու, սոցիալիստական անասնաբուծության տեխնիկան յուրացնելու համար:

1934 թվականի ընթացքում վերացնել անասունների եպիզոոտիկ հիվանդությունների տարածման բոլոր բները, բարելավելով անասնաբուծական սպասարկումը:

1934 թվականին չպետք է մնա վոչ մի կոլտնտեսական, վորը չունենա կով, մանր անասուն և թռչուն անձնական ոգտագործման համար:

6. Մեքենատրակտորային կայանները, մանավանդ բամբակացան շրջանների ՄՏԿ-ները, վերջին տարին զգալիորեն բարելավեցին իրենց աշխատանքը: Սակայն դեռ շատ թերություններ կան նրանց աշխատանքում:

Կուլեկտիվացման կաղմակերպական ու տնտեսական հետագա ամրացման և աճման խնդիրները պահանջում են խոշոր բեկումն ստեղծել կոլտնտեսությունների ագրոնոմիկ սպասարկման ասպարեղում ՄՏԿ-ների կատարած աշխատանքում, մանավանդ հողի մշակման վորակի գծով, ցանքափոխությունն արմատացնելու բնագավառում, նորոգման վորակի, մոլախոտերի վոշնչացման, պարարտանյութի գործածման, ջրային

տնտեսութեան բարելավման և սոցիալիստական դաշ-
տերի բերքատուութեան բարձրացման ասպարեզներում:

ՄՏԿ-ների քաղաքապետների աշխատանքի փորձը
ցույց տվեց, վոր հանձնին նրանց ստեղծվել են ամե-
նաուժեղ լծակներ այն աշխատանքի համար, վորը
կատարում է կուսակցութեանը՝ գյուղատնտեսութեանը
սոցիալիստական վերակառուցման յենթարկելու, կո-
տնտեսութեանները կազմակերպորեն, տնտեսապես ու
քաղաքականապես ամրացնելու, կոտնտեսական մաս-
սաներին սոցիալիստական դաստիարակութեան տալու
բնագավառներում:

ՄՏԿ-ների քաղաքապետների, ինչպես և խորհանո-
սութեանները քաղաքապետների խնդիրն է՝ ել ավելի
համառ պայքար մղել Համ Կ(բ)Կ-ի Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի
հունվարի պլենումի վորոշումները բոլորիկորեն իրա-
կանացնելու համար:

7. Շնորհիվ բոլորիկյան այն պայքարի, վոր
մղել է Հայաստանի կոմկուսը Կենտրոնական Կոմիտեյի
դեկավարութեամբ՝ Համ Կ(բ)Կ-ի Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի
հունվարի պլենումի վորոշումները և ընկ. Ստալինի
ցուցումներն իրականացնելու համար, տեղի ունեցավ
կոտնտեսականի շրջադարձը դեպի կոտնտեսային ար-
տադրութեանը, փոխվեց նրա վերաբերմունքը հանրա-
յին սեփականութեան հանդեպ: Հայաստանի կո-
տնտեսութեաններն առաջին լուրջ քայլն արեցին
դեպի ունեւոր կոտնտեսային կյանքը: Կոտնտեսու-
թեանները բոլորիկյան կոտնտեսութեանների վերա-
ծելու, նրանց յեկամաբերութեանն ավելացնելու,
աշխարհի արժեքը բարձրացնելու, մշտական արտադրա-

կան բերգադն ամրացնելու և կարգապահութեանը
բարձրացնելու ուղղութեամբ՝ առկա յեն հաջողութեան-
ները: Ստեղծված են բոլոր պայմանները՝ կոտնտեսու-
թեաններն անդամակարգ սոցիալիստական հասարակու-
թեան կառուցման հնգամյակի խնդիրները մակար-
դակին բարձրացնելու համար:

Դրա հետ միասին, համագումարն արձանագրում
է, վոր Հայաստանում, մասնավորապես Բաւադեշաթի,
Մարտունու, Ախսայի, Մուր-Բայազետի և Աբադանի շրջան-
ներում կան շատ կոտնտեսութեաններ, վորոնք
առայում դեռ լիովին չեն ամրացել՝ աշխատանքը վատ
կազմակերպելու և սոցիալիստական խոշոր տնտեսու-
թեան առավելութեանները վատ ոգտագործելու պատ-
ճառով: Հայաստանում դեռ շատ կան լուրջ թերու-
թեաններ կոտնտեսային շինարարութեան գործում:

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՈՒ ԿՈՒՏՈՒՐԱԿԱՆ
ՄԱԿԱՐԳԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՅՄԱՆ ԱՍՊԱՐԵԶՈՒՄ

Հաշվետու շրջանում արդյունաբերութեան ու
գյուղատնտեսութեան զարգացման, արդյունաբերական
ու գյուղատնտեսական արտադրութեան մեջ աշխա-
տանքի արտադրականութեան բարձրացման հիման վրա
զգալիորեն բարձրացավ բանվորների, կոտնտեսական-
ների և քաղաքի ու գյուղի աշխատավորների նյութա-
կան և կուլտուրական-կենցաղային մակարդակը:

Դրա հետ միաժամանակ նախադրյալներ ստեղծ-
վեցին Հայաստանի բանվորների ու աշխատավորների
նյութական բարեկեցութեան բարելավման և կուլտու-
րական մակարդակի բարձրացման հետագա ավելի
արագ տեմպի համար:

1934 թվականին անհրաժեշտ է կիրառել հետեւ-
վյալ ձեռնարկումները.

1. Հիմնական ներդրումների ծավալը կոմունալ
շինարարության գծով ավելացնել մինչև 16.689 հա-
զար ռուբլու, իսկ բնակարանային շինարարության
գծով (առանց արդյունաբերության բնակշինարարու-
թյան)՝ մինչև 6.444 հազար ռուբլու: Վճարար բարելա-
վել աշխատավորների կոմունալ ապաստարկումը, առաջին
հերթին Ֆերևանով և Լենինականում: Քաղաքների
հետագա բարեկարգման աշխատանքի ծավալման հետ
միասին, լայն ձեռնարկումներ կիրառել նաև շրջանային
կենտրոնների ու խոշոր գյուղերի բարեկարգման աս-
պարեզում:

Անհրաժեշտ է առավելագույն չափով բարձրացնել
տեղական կազմակերպությունների և իրենց մասսանե-
րի ինքնագործունեությունը ու նախաձեռնությունը՝
կենցաղային պայմանների բարելավման—քաղաքի ու
գյուղի բարեկարգման, սանիտարական ձեռնարկումնե-
րի կիրառման և այլ բնագավառներում:

Կուսակցական կազմակերպությունները պետք է
իրենց անմիջական հսկողության տակ առնեն կուլտուր-
կենցաղային և կոմունալ ձեռնարկությունների աշխա-
տանքը, վճարար բարելավեն նրանց վիճակը և հասցնեն
նրանց աշխատանքը սոցիալիստական տնտեսության
պահանջների մակարդակին:

2. Առողջապահության հիմնարկների՝ հիվանդանոց-
ների, բուժարանների և այլ հիմնարկների ցանցի ըն-
դարձակման հետ միասին բարելավել գործող բու-
ժական հիմնարկների աշխատանքի վորակը և ամրաց-
նել նրանց նյութական բազան (սպիտակեղենի, ինվեն-

տարի, դեղերի, սննդամթերքի, մահճակալների մա-
տակարարումը և այլն):

Հիվանդանոցային շինարարության հետագա ծա-
վալումը, բուժական գործի դրվածքի վճռական բարե-
լավումը, մսուրների ցանցի ընդարձակումն ու նրանց
աշխատանքի բարելավումը, սանիտարական նա-
խադրուշական ձեռնարկումների ավելի լայն կիրա-
ռումը—սրանք են առողջապահության ասպարեզում
ծառայած այն հիմնական ինդեքսները, վորոնք պետք է
իրագործվեն 1934 թվականին:

Մասնանշելով այն տեղաշարժը, վորը տեղի
յի ունեցել Հայաստանի թե գործող բուժավայրերի
և թե նոր բուժավայրային հարստությունների ուսում-
նասիրման գիտահետազոտական բազայի կազմակերպ-
ման գործում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում
ուժեղացնել գործող բուժավայրերի ու հանգստյան
տների ընդարձակման, ինչպես և բուժավայրային նոր
ոբստրսների հայտաբերման աշխատանքը և 1934 թվա-
կանից սկսել Արզնու, Դիլիջանի ու Ղարաքիլիսայի
բարեկարգման աշխատանքները:

Յեռնելով յերկրորդ հնգամյակի վերջում մալարիան
վերացնելու ինդեքս, համագումարը հանձնարարում է
Կենտկոմին՝ ապահովել 1934 թվականին մալարիայի
դեմ պայքարելու ձեռնարկումների ծավալուն կիրառու-
մը, առաջին հերթին բամբակացան շրջաններում, հա-
տուկ ուշադրություն նվիրելով ջրատեխնիկական աշխա-
տանքներին,

3. Վճարար բարելավել ապրանք տարածող կազմա-
կերպությունների աշխատանքը, կենտրոնացնելով
նրանց ուշադրությունը բանվորների ու գյուղացիների

հարաճուն պահանջները վրա, ապրանքներ վորակի վրա, վերջնականապես վերացնել ապրանքը մեքենայորեն բաշխելու սխտեմը, վերացնել ավելորդ ողակներն ապրանքի տարածման գործում, բարելավել ասորտիմենտը և վերջինս համապատասխան դարձնել քաղաքային ու գյուղական ազդարնակության առանձին խավերի պահանջներին, իջեցնել մանրածախ գները, ավելացնել ապրանքների քանակն ի հաշիվ լայն սպառման ապրանքների տեղական արտադրություն և անշեղորին իրականացնել գների խորհրդային քաղաքականությունը:

Ընդամենն պետք է վճարար վերացվին հերթերն ու հակասանխտարական զրուկները խանութներում ու հացի կրպակներում և պետք է ապահովվեն բոլոր պայմանները կուլտուրական խորհրդային առևտրի համար:

Համագումարն առանձնապես նշում է, վոր Հայաստանում թույլ է ծավալվում կոլտնտեսային առևտուրը, վորը կարևորագույն ազդեցություն է քաղաքի ու գյուղի աշխատավորների մատակարարումը բարելավելու համար, վոր անբավարար է կոլտնտեսային շուկաների վիճակը: Անհրաժեշտ է այդ ասպարեղում վճռական բեկում ստեղծել, միջոցներ ձեռք առնել՝ լայն ծավալելու կոլտնտեսային առևտուրը, կազմակերպելով արդյունաբերական ապրանքների ասորտիմենտի համապատասխան հոսանք՝ կոլտնտեսությունների, կոլտնտեսականների և աշխատավոր մենատնտեսների կողմից շուկա բերվող գյուղատնտեսական մթերքների դիմաց:

Աշխատավորների նյութական մակարդակը բարձրացնելու խնդիրը պահանջում է ել ավելի ընդարձակել հանրային սնդի ձեռնարկությունների ցանցը: Յեւ այստեղ վորակի հարցերը պետք է առանձնապես սուր կերպով դրվեն ընթացիկ տարում: Խստիվ պահանջներ ստանդարտիայի և առողջապահության պահանջ-

ները բոլոր ձաշարաններում ու բուֆետներում, բարելավել բաց թողնվող ճաշերի վորակը, ուշադիր քաղաքավարի վերաբերմունք ցուցաբերել հաճախորդներին. այս խնդիրները պետք է լուծվեն ինչ գնով ել լինի:

4. 1934 թվականին ավարտել անգրագիտություն վերացումը:

5. Մասնանշելով դպրոցական ցանցի ընդարձակման և ուսումնական հաստատությունների աշխատանքի բարելավման ասպարեղում ձեռք բերված անվիճելի հաջողությունները, հանձնարարել կենտկոմին՝ լայն ձեռնարկումներ կիրառել 1934 թվականին՝ ուժեղացնելու դպրոցական շինարարություն տեմպը շրջաններում, մանավանդ ու նախ և առաջ ազգային փոքրամասնություններ շրջաններում:

6. Մինչև 1935 թվականի վերջն իրագործել յոթնամյա պարտադիր ուսուցումը:

7. 1934 թվականին արմատական բեկում ստեղծել գյուղի քաղուսվարական սպասարկման գործում, լայն ծավալելով գյուղում ուղիոցանցը, յեռապատկելով շրջիկ կինոների թիվը, կրկնապատկելով կոլտնտեսային տկումբների թիվը: Ապահովել ազրոտեխնիկական պրոպագանդի ծավալումը գյուղում և բարելավել գրականություն մատակարարումը գյուղին:

8. Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝ վճարար բարելավել գիտահետազոտական աշխատանքի զրվածքը Հայաստանում, բարձրացնել կադրերի պատրաստման վորակը, ավելի բարձր աստիճանի հասցնել ուսման վորակը ԲՈՒՀ-երում և տեխնիկումներում, բարելավել դասատուների և ուսանողների նյութական կենցաղային պայմանները:

Համագումարն անհրաժեշտ է գտնում վճռական բեկում ստեղծել Մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի, Գյուղատնտեսություն

ման ինստիտուտի և այլ ինստիտուտների գործունե-
յության մեջ, դարձնելով նրանց ուշադրության կեն-
տրոնը սոցիալիստական շինարարության հրատապ հար-
ցերը մշակելու և մարքսիստական լենինյան միթոդով
լուսաբանելու խնդիրը:

9. Մասնանշելով պրոլետարիատին թշնամի իդեո-
լոգիայի տարրերի գոյությունը զրականության և ար-
վեստի ասպարեզում, մասնավորապես նացիոնալիստա-
կան տենդենցների գոյությունը զրականության մեջ,
համագումարը շեշտում է, վոր անհրաժեշտ է կուլտու-
րական շինարարության բոլոր ասպարեզներում ուժե-
ղացնել կոնկրետ պայքարը մեծապետական շովինիզմի
և տեղական, հայկական նացիոնալիզմի դեմ, աջ և
«ձախ» ոպորտունիզմի բոլոր արտահայտությունների
դեմ:

10. Բարձրացնել կինոարդյունաբերության վորա-
կական ցուցանիշները և ավելի արագորեն սոսջ տա-
նել յերկրի կինոֆիկացիան, էլ ավելի բարձրացնել
խորհրդային թատրոնական արվեստը, ուշադրություն
դարձնելով ինքնուրույն հեղափոխական ռեպրտուարի
զարգացման վրա, էլ ավելի զարգացնել մասսաների
յերաժշտական սպասարկումը և նոր բարձունքների
հասցնել խորհրդային նկարչությունը:

11. Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝
1934 թվականին ապահովել Հայաստանի պոլիգրաֆիկ
բաղայի լայնացումը, մարքսիզմ-լենինիզմի կլասիկ-
ներին աշխատությունների հրատարակման ածույի ու-
ժեղացումը, ապահովելով նրանց թարգմանության
բարձր վորակը, միջոցներ ձեռք առնել հրատարակելու
լենինի գրվածքների վեցհատորյակի մնացած յերեք
հատորները հայերեն, Ստալինի «Լենինիզմի հարցերի»
յերկրորդ հրատարակությունը և խորհրդային հայկա-
կան հանրագլտարանի առաջին հատորը:

12. Համագումարը Հայաստանի կուսկազմակեր-
պությունների հատուկ ուշադրությունն է հրավիրում,
վոր 1934 թվականին անհրաժեշտ է առավելագույն
չափով ծավալել կուլտուրական աշխատանքն ազգա-
յին փոքրամասնությունների շրջաններում, ուժեղաց-
նել պայքարն ազգային փոքրամասնությունների կուլ-
տուրական կարիքների ու պահանջների անտեսման
դեմ, վոր ըստ էյության հանդիսանում է հայկական
նացիոնալիզմի արտահայտությունը:

1. Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝
ճանապարհային շինարարության ասպարեզում 1934
թվին ապահովել հետևյալ ձեռնարկումների կիրառումը.

ա) Հուդրոնացնել 110 կիլոմետր յերկարությամբ
ճանապարհ՝ Յերևան — Ղամարու, Յերևան — Վա-
ղարշապատ, Յերևան — Յելենովկա և Ղարաքիլիսա—
Վարդանու ճանապարհները:

բ) Կառուցել Մեղու, Թայշարուխի, Այրումի և
Սարալի կամուրջները:

գ) Կառուցել Յերևան—Բաղառնի ճանապարհը՝
29 կիլոմետր յերկարությամբ:

2. Համագումարը մասնանշում է, վոր ջնայած
կապի որգանների աշխատանքում վորոշ տեղաշարժեր
են կատարվել վերջին ժամանակներս, այնուամենայնիվ
այդ աշխատանքն զգալիորեն հեռ է մնում Հայաստա-
նի ժողովրդական անտեսության զարգացման հորա-
ձուն պահանջներից: Համագումարը պարտավորեցնում
է Հայաստանի բոլոր կուսկազմակերպություններին և
կապի ժողկոմատի Հայաստանի լիազորությանը՝ վրճ-
աբար բարելավել ընթացիկ տարում կապի աշխա-
տանքը (հեռագիր, հեռախոս, ոսդիո, փոստ, մամու-
լի տարածում և այլն): Մասնավորապես համագու-
մարը հանձնարարում է կենտկոմին՝ 1934 թվականին
ապահովել հետևյալ ձեռնարկումների կիրառումը:

ա) Հիմնականում ավարտել ազգային փոքրամասնությունների և սահմանամերձ շրջանների հեռախոսավորումը:

բ) Շրջանային բոլոր կենտրոնները միացնել Յերևանի հետ յերկգիծ հեռախոսային կապով:

գ) Հիմնել փոստային ուղղակի հաղորդակցություն Յերևան—Քեշիշքենդ—Սիսիան—Գորիս, Յերևան—Վաղարշապատ—Աշտարակ—Աբարան և Յերևան—Ախտա—Բայազետ—Մարտունի— 1 ասարգեհար գծերով:

3. Համագումարը մատնանշում է, վոր յերկրորդ հնգամյակի յերկրորդ տարվա խնդիրները հաջողությամբ իրագործելու հիմնական պայմանն է՝ հեղափոխական մարտունակության հետագա ամրացումն ու բարձրացումը կուսակցական-խորհրդային կազմակերպությունների բոլոր ողակներում, մանավանդ գյուղում:

Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝ շարունակել անդուլ աշխատանք կատարել՝ ել ավելի ամրացնելու շրջանը, գյուղը, կոլտնտեսությունը, ստորին կուսակցական-խորհրդային ողակն ստուգված աշխատողներով՝ բարձրացնելու գյուղական ակտիվի քաղաքական գրագիտությունը, ստեղծելու գյուղում, կոլտնտեսություններում և խորհտնտեսություններում ամրակուլ, քաղաքականապես կայուն, մարտունակ կուսակցական բջիջներ, բարձրացնելու գյուղական կոմունիստներին յերկրորդ հնգամյակի խնդիրների մակարդակին:

4. Նոր խնդիրներն ավելի բարձր պահանջներ են դնում կուսակցության ամենամոտ ողակների՝ լենին-

նյան կոմյերիտիության առաջ, կոմյերիտական կազմակերպությունների աշխատանքի վորակը բարձրացնելու խնդիրը պահանջում է արմատապես բարելավել կոմյերիտիության կուսակցական ղեկավարումը, ավելի հոգատարություն ցուցաբերել կոմյերիտականների քաղաքական դաստիարակությունը:

5. Անշտի բարձրացել է գյուղխորհուրդների դերը կուսակցության և կառավարության դիրեկտիվներն իրագործելու ասպարեղում, բարձրացել է նրանց տնտեսական-քաղաքական նշանակությունը: 1934 թ. խնդիրները պահանջում են ել ավելի բարելավել Հայաստանի գյուղխորհուրդների աշխատանքը, բարձրացնել նրանց դերը վորպես որգաններ, վորոնք կազմակերպում են կոլտնտեսական մասսաներին և աշխատավոր մենատնտեսներին՝ կատարելու կուսակցության ու կառավարության ձեռնարկումները՝ կոլտնտեսություններն ամրացնելու, գյուղատնտեսական ապրանքները մթերելու, գյուղատնտեսական կամպանիաներն անցկացնելու, բերքաավությունը բարձրացնելու, գյուղը բարեկարգելու ասպարեղում և այլն:

6. Համագումարը հանձնարարում է կենտկոմին՝ ուժեղացնել բանվորուհիների, կոլտնտեսուհիների և աշխատավոր կանանց կուլտուրական-լուսավորական, կենցաղային ու քաղաքական դաստիարակություն տալու աշխատանքը, ձեռնարկումներ կիրառել ավելի լայն ներգրավելու նրանց արտադրության մեջ և ակտիվացնելու նրանց մասնակցությունը սոցիալիստական շինարարությանը:

Համագումարը Հայաստանի բոլոր կուսկազմա-

կերպությունների հատուկ ուշադրությունն է հրավերում, վոր անհրաժեշտ է խիստ բեկում ստեղծել ազգային փոքրամասնությունների կուլտուրական - կենցաղային սպասարկման ասպարեզում, մճաբար բարելավել կուսակցական խորհրդային ապաքառի աշխատանքն ազգային փոքրամասնությունների շրջաններում և սահմանամերձ շրջաններում, վոր անհրաժեշտ է այդ շրջաններում կիրառել հատուկ ձեռնարկումներ՝ ստեղծելու և ամրացնելու կուսակցական, կոմյերիտական, կոլտնտեսական և խորհրդային ակտիվ տեղական ազգություններին:

8. Գյուղի աշխատանքի բարելավման պայքարը 1934 թվականի համար ևս մնում է վորպես Հայաստանի Կոմկուսի կենտրոնական խնդիրը:

1934 թվականը պետք է դառնա բարձրորակ աշխատանքի տարի սոցիալիստական շինարարության բոլոր ասպարեզներում: Ծավալուն բուլճերիկյան ինքնաշնորհապատկյան հիման վրա, կոմունիստների ամենալայն մասսաների աշխատանքային ու քաղաքական ակտիվության նոր, հզոր վերելքի հիման վրա, քաղաքի ու գյուղի կոմունիստների, կոմյերիտականների, բանվորների, կոլտնտեսականների, աշխատավորների ամենալայն խավերի աշխատանքային քաղաքական ակտիվության նոր, հզոր վերելքի հիման վրա, Հայաստանի բուլճերիկները, ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի և ՀամԿ(Բ)Կ-ի Անդրյերկոմի անմիջական ղեկավարությամբ, ալելի սերտորեն համախմբվելով մեր կուսակցության լենինյան շտաբի՝ ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմի շուրջը, վորին

գլխավորում է մեծ առաջնորդ ու ուսուցիչ ընկ. Ստալինը, կամրացնեն իրենց նվաճած դիրքերը և կտանեն յերկիրը դեպի նորանոր հաղթանակներ, հանուն յերկրորդ հնգամյակի մեծ խնդիրներին՝ իրականացման:

Համագումարը խորապես համոզված է, վոր Հայաստանի Կոմունիստական (բուլճերիկների) կուսակցությունը, ՀամԿ(Բ)Կ-ի հավատարիմ ջոկատը, շարունակելով անողոք պայքար մղել աջ թեքման դեմ, վորը շարունակում է մնալ վորպես գլխավոր վտանգ, «ձախ» խոտորումների դեմ, վերջնականապես ջախջախելով դասակարգային թշնամու, կուլակության ու դաշակների մնացորդները և անշեղորեն իրականացնելով լենինյան ազգային քաղաքականությունը, կապահովի կուսակցության 17-րդ պատմական համագումարի բոլոր վորոշումների բուլճերիկյան իրականացումը:

Առանց թուլացնելու պայքարը մեծապետական շովինիզմի, վորպես տվյալ ետապի գլխավոր վտանգի դեմ, անհրաժեշտ է առանձնապես բևեռել կուսկազմակերպությունների ուշադրությունը տեղական նացիոնալիզմի դեմ մղվող պայքարի վրա:

«Սոցիալիստական շինարարության ներկա շրջանը բնորոշվում է խնդիրներին ավելի բարդացումով, դեկավարությանը ներկայացվող պահանջների ավելի բարձրացումով: Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական խնդիրները՝ կապիտալիստական տարրերին վերջնականապես վերացնելը, կապիտալիզմի մնացորդների հաղթահարումն եկոնոմիկայում և մարդկանց գիտակցության մեջ, Ժողովրդական ամբողջ տնտեսության՝ տեխնիկական նոր քաղայի վրա կառավարող վերակա-

34-11
ՍՁ 549

նուցման ավարտումը, նոր տեխնիկայի և նոր ձեռնարկությունների յուրացումը, գյուղատնտեսության մեքենայացումը և նրա արդյունավետության բարձրացումը, ամենասուր կերպով դնում են բոլոր ասպարեզներում աշխատանքի փոսկր, առաջին հերթին կազմակերպական գործնական դեկավորության փորձեր բարձրացնելու հարցը» (ընկ. Կազանովիչի ղեկուցման՝ Համկ(բ) Կ-ի 17-րդ համագումարին առաջադրված թեզերից)։

Համագումարը հաստատապես համոզված է, Վոր Հայաստանի բոլշևիկները պատվով կկատարեն նաև այդ խնդիրը, անդուլ պայքար մղելով խմբակայնության բոլոր արտահայտությունների դեմ, բոլշևիկյան կուսակցականության համար, իրենց շարքերի կարգապահության, կայունության համար, կոմունիստների զաղափարական-քաղաքական մակարդակը և հեղափոխական զգաստությունն են ավելի բարձրացնելու համար, աշխատանքի վորակը բոլոր կենտրոնական ու տեղական կուսակցական, խորհրդային, կոմյերիտական ու արհմիութենական կազմակերպություններում մծուբար բարելավելու համար, Համամիութենական կոմունիստական կուսակցության (բոլշևիկների) 17-րդ համագումարի վորոշումների կենսադործման հիման վրա։

